

7. Устав университетов Российской империи 1804 г. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://museum.guru.ru/>

8. Чесноков В. И. Пути формирования и характерные черты системы университетского исторического образования в дореволюционной России / В. И. Чесноков // Российские университеты в XVIII – XX веках : Сб. ст. – Воронеж, 1998. – Вып. 2.

9. Чесноков В. И. Движение за разделение историко-филологического факультета и начало специализации университетского исторического образования в 50-х – 70-х гг. XIX в. / В. Чесноков // Российские университеты в XVIII – XX веках : Сб. ст. – Воронеж, 1998. – Вып. 3.

10. Чесноков В. И. Правительство и развитие структуры исторических кафедр и наук в университетах России / В. И. Чесноков // Российские университеты в XVIII – XX веках : Сб. ст. – Воронеж, 1998. – Вып. 4.

11. Якушев А. Н. Становление и развитие института «профессорских кандидатов» / А. Н. Якушев, А. Л. Ермакова, Л. А. Сазонова // Ученые степени в России: XVIII – 1918 г. – М.: ИРИ РАН, СГУ, 1996. – Вып. 1. – Ч. 2.

БЛАГОДІЙНІ ЗАХОДИ ДВОРЯН БЕССАРАБІЇ

(1853-1856 рр.)

Наталя Волканова

аспірантка

кафедри української і всесвітньої історії та культури,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

(Україна)

Благодійність – це суспільне явище, яке відоме в нашій державі здавна, ще з часів Київської Русі. У XIX ст. доброчинність набула особливого поширення серед шанованих і заможних представників

суспільства. Особливо благодійність знаходила прояви з боку дворянства в тяжкі часи воєнних випробувань. Сьогодні спроба простежити історію становлення благодійності в Україні є не лише цікавою екскурсією в історичне минуле Батьківщини, а й живим прикладом для сучасних еліт.

На середину XIX ст. припало одне з найтяжчих військових випробувань досліджуваного періоду – Східна (Кримська) війна. Бессарабська область, як і вся держава загалом, потребувала всебічної допомоги з боку населення. Представники аристократії регіону першими виявили ініціативу в цій справі та протягом усієї війни підтримували військовослужбовців та членів їх родин. Така допомога виявлялася насамперед у фінансових пожертвуваннях. Гроші на потреби поранених збирали різними способами: це були як приватні ініціативи, так і пожертвування під час громадських заходів.

Організація благодійних концертів та спектаклів залишалася невід'ємною частиною доброчинності бессарабського нобілітету. Тому метою статті виступає аналіз доброчинної діяльності бессарабських аристократів у справі організації благодійних заходів під час війни 1853-1856 рр.

У період Східної війни організація та проведення різноманітних благодійних концертів, спектаклів, вистав користувалося великою популярністю серед представників аристократії Бессарабської області. Про це свідчать не лише документи Національного архіву Республіки Молдова, Державного архіву Одеської області, а й тогочасні газети та журнали. Так, газетні сторінки Бессарабських обласних відомостей рясніють повідомленнями про подяку імператора дворянам-організаторам таких заходів.

У 1854 р. одним із перших був організований доброчинний спектакль у м. Ізмаїл. Гроші від його проведення були зібрані дворянами у розмірі 1 500 руб. та передані на потребу армійців. Серед документів

Національного архіву Республіки Молдова було знайдено лист-подяку від імператора дворянам м. Ізмаїл за реальну допомогу пораненим воїнам флоту [5, арк. 3].

Не залишалися осторонь і дворяни м. Кишиневу. Влітку 1854 р. кишинівське товариство любителів музики пожертвувало 341 руб. для військових, поранених при переході військ через Дунай. Ці гроші були зібрані з концерту та надіслані командирю третього піхотного корпусу на лікування воїнів [4, арк. 50].

На 10 березня 1855 р. в Одеській опері було призначено благодійний концерт. Кошти, виручені від продажу квитків планувалося передати на користь поранених військовослужбовців на Кримському півострові. В зборі грошей взяли участь й бессарабські дворяни. Але концерт не вдалося влаштувати у зв'язку зі смертю імператора Миколи I. Тому був призначений семиденний термін для повернення грошей в обмін на квитки. Представникам нобілітету Бессарабії повертали кошти в Бессарабському обласному правлінні, яке було розташоване у м. Екзекутір. Деякі аристократи не з'являлися за грошима, тому було вирішено перерахувати фінанси на допомогу пораненим солдатам [1].

24 листопада 1855 р. у м. Кишинів дворянки Різо (попечительки дівочого пансіону) організували концерт на користь поранених воїнів. В проведенні заходу брали участь доньки бессарабських аристократів – вихованки пансіону. Вартість квитка була добровільною і доходила до 50 руб. На сцені виступали юні представниці нобілітету бессарабських родин Я. Карастаті, О. Руссо, М. Оссовська, Т. Андріяш, які співали та грали на роялі [2]. З проведення концерту було отримано 407 руб. За таку організацію благодійного заходу та передачу грошей для поранених воїнів дворянкам Ризо імператор пізніше надіслав подяку, яка була надрукована в газеті «Бессарабські обласні відомості» [3].

Вже на завершальному етапі війни, 10 березня 1856 р. в Кишиневі було проведено дві благодійні вистави. Організацією займалися бессарабські дворяни Л. Артамонова, В. Темірязева, О. Маматова, І. Зилоти, К. Гулак-Артемовський, М. Семешновський, І. Шелепніков. Виручені гроші від їх проведення були перераховані для допомоги вдовам та сиротам військовослужбовців п'ятого піхотного війська [4, арк. 198].

Таким чином, благодійна діяльність дворян Бессарабії періоду війни 1863-1856 рр. відрізнялася активністю та широтою залучення. Представники аристократичної верстви розгорнули активну роботу в цьому напрямку, що проявилось в персональних пожертвуваннях, організації збору коштів на потреби воїнів, допомозі при переправі через поштові станції Бессарабії, виготовленні перев'язувальних матеріалів, піклуванні про сиріт. Окремим аспектом виступала організація благодійних заходів, серед яких можемо назвати – концерти, спектаклі, вистави тощо.

Література:

1. Бессарабские областные ведомости. – 1855, 5 марта. – № 10.
2. Бессарабские областные ведомости. – 1855, 14 мая. – № 19.
3. Бессарабские областные ведомости.– 1855, 9 июля. – № 27.
4. Державний архів Одеської області, ф. 1, оп. 215, спр. 9, 225 арк.
5. Національний архів Республіки Молдова (далі НАРМ), ф. 2, оп. 4, спр. 6366, 24 арк.